

УДК 347.77.025

Анастасія Олександрівна ДОРОШ,

курсантка 3 курсу факультету № 2

Харківського національного університету внутрішніх справ

Олександр Романович ШИШКА,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри цивільно-правових дисциплін факультету № 4

Харківського національного університету внутрішніх справ

ДОМЕННЕ ІМ'Я ЯК ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Сьогодні людські відносини все більше переходять у віртуальну площину, все більш інтенсивно розвиваються інформаційно-технологічні відносини, що супроводжується виникненням нових об'єктів у сфері ІТ-відносин, які потребують правового регулювання та належного правового визначення. У зв'язку із цим доменні імена як об'єкти цивільних прав потребують сьогодні чіткого правового встановлення через належне правове регулювання відносин (як абсолютних, так і відносних), що виникають з приводу таких благ, чіткого визначення правовою природою доменного імені, способів його захисту та відчуження тощо.

Слід сказати, що для позначення певного сайту використовується доменне ім'я, яке створюється за допомогою доменів різних рівнів. На практиці все це має такий вигляд. Наприклад, Харківський національний університет внутрішніх справ володіє сайтом з ІР-адресою – 185.67.1.153, де сайт має назву - «<http://univd.edu.ua>», при цьому доменним ім'ям є «univd.edu.ua», а доменами – «univd», «edu» і «ua».

Серед базових нормативно-правових актів, які встановлюють правовий режим доменних імен як об'єктів цивільних прав є ЦК України, Закони України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» та «Про телекомунікацію», Постанова Кабінету Міністрів України від 12.04.2002 № 522 «Про затвердження Порядку підключення до глобальних мереж передачі даних» (далі – Постанова КМУ від 12.04.2002 № 522) тощо.

Вперше в Україні поняття «доменне ім'я» з'явилося у Постанові КМУ від 12.04.2002 р. № 522 під яким розуміється буквено-цифровий вираз, що ідентифікує будь-який комп'ютер абонента у мережі Інтернет. У

ст. 1 Закону України «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг» вказано, що доменне ім'я – це ім'я, яке використовується для адресації комп'ютерів і ресурсів в Інтернеті, а в ст. 1 Закону України «Про телекомунікації» це позначення (словесне, цифрове, словесно-цифрове), яке використовується для ідентифікації діяльності юридичних і фізичних осіб в мережі Інтернет, з будь-якою метою.

Наведене демонструє, що чинне законодавство не містить єдиного правового підходу до розуміння правового поняття «доменне ім'я», що породжує проблеми при спробах визначення правової природи доменного імені, як і його правового режиму як об'єкту цивільних прав.

Слід також сказати, що сьогодні ведуться дискусії з приводу того, чи слід вважати доменне ім'я майном, і відповідно, об'єктом права власності, чи це є об'єкт права інтелектуальної власності. Деякі дослідники порівнюють доменне ім'я з товарним знаком.

Судова практика на сьогодні визначилась з тим, що доменне ім'я це сфера права власності. Так, Європейський суд з прав людини у своєму рішенні у справі «Паеффген проти Німеччини (PAEFFGEN GMBH v. Germany, № 25379/04, 21688/05, 21722/05, 21770/05, ECHR 2007)», вказав на те, що власник доменного імені вправі самостійно визначати способи його використання (розмістити рекламу, сайт про послуги і товари, зробити доступ платним або безкоштовним, здавати доменне ім'я в оренду, продати його). Тому виключне право на використання доменного імені має економічну цінність, а відповідно являється правом власності в змісті статті 1 Протоколу № 1 до Конвенції про захист прав людини і основних свобод.

Опосередковано на це звертає увагу і Постанова Пленуму ВСУ від 27.02.2009 № 1 «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» де у п. 12 визначено: «Належним відповідачем у разі поширення оспорюваної інформації в мережі Інтернет є автор відповідного інформаційного матеріалу та власник веб-сайту».

Наведене демонструє, що доменне ім'я слід вважати різновидом майна, майновим правом та, відповідно, об'єктом права власності, а отже об'єктом цивільних прав. Воно цілком підпадає під охорону ст. 1 Протоколу № 1 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Тому вважаємо, що в науці цивільного права є потреба в проведенні ревізії на предмет встановлення місця доменних імен в системі об'єктів цивільних прав.

Одержано 11.05.2020